

Kijk haar aan en zeg ja of nee tegen haar asiel

De Asielzoekmachine

Op exposities in Den Haag Amsterdam verkennen kunstenaars de problemen rond vluchtelingen.

Door onze medewerker
Sandra Heerma van Voss

De Asielzoekmachine' is een multimediaal project met zoveel gedaanten - publicaties, discussieavonden, een webdocumentaire en twee exposities - dat het even tijd kost om er je weg in te vinden. Het loont wel de moeite: elke gedachte aan een makkelijke oplossing of een duidelijke rolverdeling in het vluchtelingendebat verpulvert in dit meerduidig stemmenkoor.

Voor de exposities in Humanity House in Den Haag en Melkweg Galerie in Amsterdam zijn deels dezelfde bijdragen van fotografen en kunstenaars in twee porties verdeeld. In het geval van Robert Glas' *How to Stay Unmotivated* is dat zonde: zijn drie films kunnen eigenlijk niet buiten elkaar. In Melkweg Galerie dient een videomontage van opgefokte Amerikaanse succescoaches als cynisch spiegelbeeld voor een ongemakkelijk interview met een medewerkster van de Dienst Terugkeer en Vertrek. De DT&V past uit de verslavingszorg afkomstige gesprekstechnieken toe waarbij slecht nieuws (in dit geval: 'Je moet weg uit Nederland') wordt omgebogen naar iets positiefs ('In je land van herkomst kun je een nieuwe start maken'). De implicatie is duidelijk: de Dienst verkoopt zoete broodjes en voert intussen een inhumane beleid uit.

In Humanity House is in een door acteurs nagespeeld gesprek te zien hoe zoiets één-op-één uitpakt. Een uitgeprocedeerde Egyptenaar zit wanhopig, verbouwereerd, verslagen tegenover

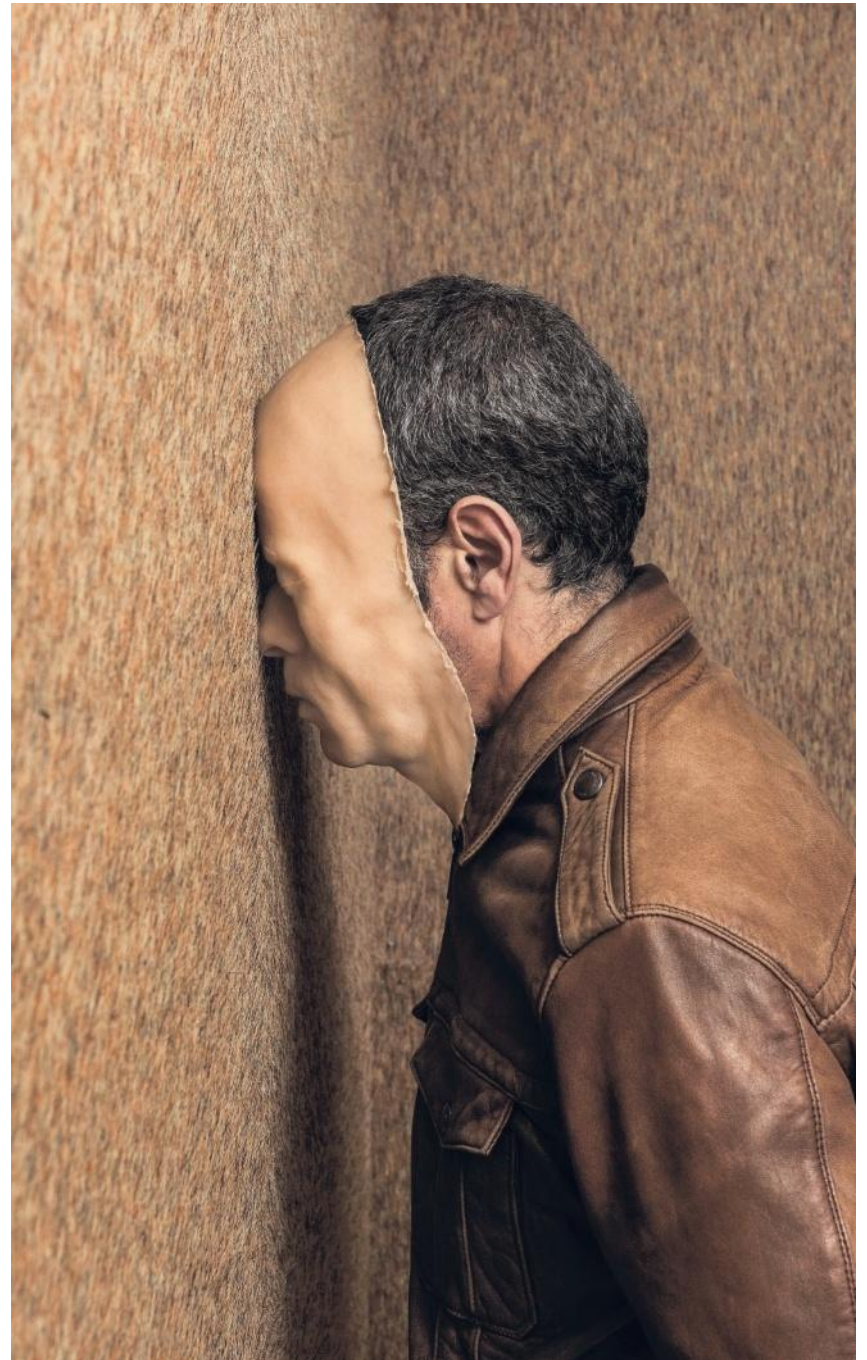
een ambtenaar die hem steeds weer terugvoert naar een onverbidde 'Nee'.

In *Het Nader Gehoor* van Ludo Hekman e.a. komt de kijker zelf op de stoel van de immigratie-ambtenaar te zitten. Drie vluchtelingen, twee Syriërs en een vrouw uit Guinee, kijken recht in de camera en doen geëmotioneerd hun verhaal. Kort, opgeknipt in brokjes: 'Identiteit', 'Uitgehuwelijkt', 'Gevaar'. Dan het oordeel: wel of geen asielstatus, 'ja' of 'nee'? Eén klik is genoeg om iemands verdere levensloop te bepalen. Een jonge IND-medewerkster zegt dat ze desondanks nog steeds 'blanco' elk gesprek ingaat, en nog steeds gelooft in 'het goede van de mens'.

Wie na een afwijzing toch in Nederland blijft is gedoemd om onder te duiken, te verdwijnen. Kunstenaar Michiel Voet raakte bevriend met een illegale Algerijner en liet hem tussen 2010 en 2014 in zijn atelier poseren als *De Onzichtbare Man*: gezicht verscholen achter een latex masker, lichaam opgevouwen in een stoel of bank. Het zijn prachtige portretten van een identiteitsloze - een niemand.

Een paar lichtere bijdragen zijn er ook. *Beddy* van studenten van de Sint Joost Akademie in Breda is een met knuffels volgepropt matras dat verwijst naar de neiging om vooral leuke spulletjes aan vluchtelingen te doneren, en beide locaties worden verlevendigd door de stripachtige, aan Keith Haring verwante illustraties van Munir de Vries. Met name in het Melkweg Café, waar concertgangers hun bier drinken en wereldproblemen ver weg lijken, is De Vries' metersbrede Playmobil-versie van de sluiproutes van vluchtelingen door een grote stad een grote aanwinst. Kan die muur niet zo blijven?

De Asielzoekmachine, t/m 21/8 in de Melkweg Galerie, Amsterdam en t/m 31/12 in Humanity House, Den Haag. Inl: asielzoekmachine.nl

Michiel Voet, **Onzichtbare man # 45**.